

Машіка Г.В., Логутова Н.І.
Мукачівський державний університет
м.Мукачево
mashika.g.v@i.ua

РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІЇ

Туристична індустрія у своїй діяльності охоплює прямо чи опосередковано до 50 галузей господарства, у тому числі транспорт, будівництво, торгівлю, громадське харчування, сільське господарство, житлово-комунальне господарство, культуру, мистецтво, спорт тощо. Для успішного управління розвитком туризму, необхідно дослідити значну кількість чинників, які впливають на привабливість певної території та її регулювання для туристів визначивши показники, за якими можна оцінювати її компоненти. Так як метою управління динамікою розвитку туристичної індустрії є створення умов для стабільного підвищення туристичної привабливості території, то ці показники покликані прогнозувати рівень розвитку туристичної галузі та дозволяти визначати цей рівень за усіма аспектами. Щоб врахувати усі чинники та визначити рівень впливу кожного з них на можливість підвищення туристичної привабливості території, доцільно розробити методикау переведення (конвертації) значної кількості окремих показників до одного чи невеликої кількості узагальнюючих показників.

За дослідженням М.О. Омуша, показниками, за якими можна оцінити туристичну привабливість території є [2, с. 9]: загальний імідж регіону; природно-кліматичні умови для відпочинку та оздоровлення; соціальна стабільність та безпека; транспортна доступність; економічна привабливість; духовна привабливість центрів релігійного паломництва; привабливість пам'яток історії; культурно-освітня привабливість.

Науковцями розроблено велику кількість методик побудови узагальнюючих показників різних процесів та явищ [3]. Стосовно оцінювання

туристичних чи рекреаційних територій, одними з найперших можна вважати моделі І.В. Зоріна та В.І. Азара [4, с.61-63], які стосуються оптимізації розміщення рекреаційних чи туристичних зон і базуються на обмеженій кількості показників, що не відображають всі аспекти туристичної діяльності в регіоні. Згідно з моделлю І.В. Зоріна розміщення рекреаційної системи визначається за мінімальними витратами часу на пересування до місця її розташування. Недоліком цієї моделі є те, що у ній не враховується основна умова розміщення рекреаційної системи - наявність у межах території, де вона планується, рекреаційних ресурсів. Досліджуючи завдання оптимізації туристичної діяльності, В.І. Азар стверджує, що найважливіше при визначенні місця розташування туристичних зон є оптимізація кількості туристів, яких можуть прийняти курорти в різні сезони за умови створення нормальних умов відпочинку і відтворення цінних природних ресурсів. Недоліком цих методів є те, що вони досліджують вигоду виробника туристичних послуг, а не самого туриста. На тепер існують методики та рекомендації зі статистики туризму, які затверджені на Міжнародній конференції зі статистики подорожей та туризму, що організувала ЮНВТО. Згідно з цими рекомендаціями розроблений перелік основних показників, які легко вимірюються та надають інформацію про динаміку розвитку туристичної індустрії. Найважливішими показниками, за даними ЮНВТО, є [5, с.35, с. 42]: кількість прибуттів; тривалість перебування туриста в країні; витрати туристів, пов'язані з подорожжю; доходи від туризму.

Підвищенню рівня привабливості території та стимулюванню розвитку туризму в регіоні повинен слугувати територіальний маркетинг. Під маркетингом території варто розуміти діяльність у регіоні, яку здійснюють з метою привертання інвестицій, орієнтації на потреби споживача та створення конкурентних переваг на користь відпочиваючого.

Територіальний маркетинг туризму має певні особливості. Він пов'язаний із розробкою рішень, котрі сприяли б не лише розвитку туристичного бізнесу, а й притягання у регіон туристів і регулюванню їх потоків із урахуванням туристично-рекреаційного навантаження та стосунків із місцевим населенням

задля досягнення такого рівня туристичної привабливості території, що забезпечуватиме збільшення і притоку туристів, і необхідних інвестицій.

Для регулювання туристичної привабливості території важливу роль відіграє туристично-рекреаційне навантаження, тобто допустима кількість туристів та відпочиваючих на одиницю площі, які одночасно можуть перебувати на тій чи іншій території і не впливатимуть згубно на природне середовище. Норми туристично-рекреаційних навантажень найсуттєвіше залежать від виду природних комплексів та сезону їхньої експлуатації. У процесі розрахунку туристично-рекреаційної доцільно враховувати і норму психологічного навантаження, порушення якої обумовлює зниження оздоровчого ефекту та привабливості території.

Вагомим чинником, який впливає на привабливість території, залишається політична стабільність. Вона може посилювати або послаблювати загальний імідж регіону й унаслідок цього впливати на економічну стабільність, чи, скажімо, економічну привабливість конкретної території.

Отже, туристична привабливість - це наявність такого туристичного потенціалу території, за експлуатації якого забезпечують оптимальне туристично-рекреаційне навантаження і повне збереження туристичних ресурсів та можливість отримання відповідного соціально-економічного ефекту без порушення екологічної рівноваги довкілля.

Список використаних джерел

1. Музиченко-Козловська О.В. Методика оцінки рівня туристичної привабливості регіону / О.В. Музиченко-Козловська // Регіональна економіка: матеріали збірника наукових праць. – 2006. – № 1 – С. 218–227.

2. Омуш М.О. Методы оценки туристского потенциала региона/ М.О. Омуш // Коммунальное хозяйство городов. – 2001. – Вып. 28. – С.259 – 261.

3. Самойленко О. А. Методологія визначення туристичної привабливості / О.А. Самойленко // Методологія, методи та інструментарій фінансово-економічного та організаційно-правового регулювання відтворювальних

процесів за інноваційно-інвестиційною моделлю. — Чернівці, 2011. — С. 154-157.

4. Черниш І.В. Основні складові інвестиційної привабливості рекреаційної галузі економіки /І.В. Черниш //Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2006. – Вип. 216. –С.114–118.

5. Мельник О.В. Чинники формування туристичної привабливості території / О.В. Мельник // Вісник. Проблеми економіки та управління. –Львів, 2004. – С.39 – 44.

УДК 911.332.025

Машіка Г.В., Мар’ян Д. І.
Мукачівський державний університет
м.Мукачево
mashika.g.v@i.ua
denus141997@gmail.com

АНАЛІЗ ТА СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Туристичний бізнес – це один із небагатьох видів господарської діяльності, який має високу рентабельність. Звичайно, розвиток туристичної індустрії вимагає інвестиційних витрат, але ця діяльність виявляється менш капіталомісткою, ніж в інших галузях і секторах національної економіки. Український туристичний ринок, що швидко розвивається, стає фактором перебудови української економіки в цілому. Ці зміни полягають в оновленні всієї господарської структури в напрямку збільшення частки валового внутрішнього продукту, яка припадає на так званий третій сектор, тобто послуги, де і фігурує туризм.

Для того, щоб територія перетворилася на відомий центр задоволення найрізноманітніших потреб відпочиваючих необхідна, насамперед, відповідна матеріально-технічна база з розгалуженою туристичною інфраструктурою, особливо якщо мова йде про регіон. Одним із таких регіонів є Карпатський –

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>